

Sygn. akt I ACa 76/22

I ACz 412/21

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 22 czerwca 2023 r.

Sąd Apelacyjny w Krakowie, I Wydział Cywilny

w składzie:

Przewodniczący: SSA Józef Wąsik (spr.)

Sędziowie: SSA Andrzej Żelazowski

SSA Kamil Grzesik

po rozpoznaniu w dniu 22 czerwca 2023 r. w Krakowie na posiedzeniu niejawnym

sprawy z powództwa S. P. (1)

przeciwko (...) spółce z o.o. w W.

o ochronę dóbr osobistych i zapłatę

na skutek apelacji powoda

od wyroku uzupełniającego Sądu Okręgowego w Krakowie

z dnia 23 listopada 2021 r., sygn. akt I C 1130/18

oraz zażalenia na orzeczenie o kosztach procesu

zawartego w wyroku Sądu Okręgowego w Krakowie

z dnia 29 kwietnia 2021 r., sygn. akt I C 1130/18

zmienia wyrok uzupełniający Sądu Okręgowego w Krakowie z 23 listopada 2021 r., sygn. akt I C 1130/18, w ten sposób, że zasądza od strony pozwanej na rzecz powoda kwotę 10.000 zł (dziesięć tysięcy złotych) z ustawowymi odsetkami za opóźnienie od 1 września 2018 roku do dnia zapłaty, oddalając żądanie zapłaty zadośćuczynienia w pozostałym zakresie;

zmienia zaskarżony wyrok Sądu Okręgowego w Krakowie z 29 kwietnia 2021 r., sygn. akt I C 1130/18 w ten sposób, że punktowi V nadaje treść: „zasądza od strony pozwanej na rzecz powoda kwotę 3.274 zł (trzy tysiące dwieście siedemdziesiąt cztery złote) tytułem kosztów procesu, odstępując od obciążania powoda kosztami procesu należnymi od żądania zapłaty zadośćuczynienia”;

zasądza od strony pozwanej na rzecz powoda kwotę 3.690 zł (trzy tysiące sześćset dziewięćdziesiąt złotych) tytułem kosztów postępowania odwoławczego;

prostuje oczywistą omyłkę zawartą w wyroku Sądu Okręgowego w Krakowie z 29 kwietnia 2021 r., sygn. akt I C 1130/18 w ten sposób, że oznacza nazwę strony pozwanej na (...) spółka z o.o.”.

Sygn. akt I A Ca 76/22

Sygn. akt I A Cz 412/21

UZASADNIENIE

Powód S. P. (1) pozwem z dnia 22 czerwca 2018 roku skierowanym przeciwko (...)Sp. z o.o. z siedzibą w W. wniósł o:

- zasądzenie na swoją rzecz kwoty 50.000,00 zł tytułem zadośćuczynienia z odsetkami od dnia 22 czerwca 2018 r. do dnia zapłaty,
- nakazanie pozwanemu zaniechania naruszeń dóbr osobistych powoda w postaci naruszenia wizerunku, poprzez zakaz dalszej publikacji zdjęcia powoda w wersji zamieszczonej w papierowym wydaniu gazety (...) z dnia 1 lutego 2018r., wydrukowanym na stronie szóstej pod tytułem(...),
- nakazanie pozwanemu zaniechania naruszeń dóbr osobistych powoda w postaci naruszenia wizerunku, poprzez zakaz dalszej publikacji zdjęcia powoda w wersji zamieszczonej w papierowym wydaniu gazety (...) z dnia 23 maja 2018 r., wydrukowanego na stronie (...) w artykule pod tytułem (...)
- nakazanie pozwanemu zaniechania naruszeń dóbr osobistych powoda w postaci ochrony danych osobowych poprzez zakaz dalszej publikacji danych umożliwiających identyfikację osoby powoda,
- nakazanie pozwanym przeproszenia powoda poprzez złożenie oświadczenia zarówno na stronie pierwszej codziennego wydania gazety papierowej (...) oraz (...) jak i na stronie internetowej (...) (...) (...)w brzmieniu:

„(...)Sp. z o.o. przeprasza Pana S. P. za bezprawne naruszenie jego dóbr osobistych w postaci wizerunku, czci i dobrego imienia na skutek publikacji artykułów z dnia 1 lutego 2018 r. w (...) i z dnia 23 maja 2009 roku w (...) oraz w Internecie”
czcionką o wielkości takiej jak w inkryminowanym artykule.

W uzasadnieniu swojego stanowiska powód wskazał, że w dniu 1 lutego 2018 r. w papierowym wydaniu (...) zamieszczony został artykuł autorstwa A. D. pt. (...), którego treść została opatrzona zdjęciem z rozprawy, przedstawiającym również wizerunek powoda. Na wizerunkach powoda oraz innych współoskarżonych w sprawie pozwany umieścił niewielkie czarne paski przesłaniające tylko oczy. W dniu 23 maja 2018 r. w papierowym wydaniu gazety (...) w dodatku (...) zamieszczony został artykuł autorstwa przedstawiciela pozwanego B. D. oraz M. B. pt. „(...)”, którego treść opatrzono zdjęciem z rozprawy przedstawiającym również wizerunek powoda. Było to zdjęcie tożsame z zamieszczonym uprzednio w (...) zdjęciem autorstwa A. K. i A. D..

Na rozprawie w dniu 22 maja 2018 r. toczącej się przed Sądem Okręgowym w K. w sprawie o sygn.(...) w której pozwany uczestniczył w charakterze współoskarżonego Sąd zwrócił uwagę przedstawicielom pozwanego, że zdjęcie zamieszczone 1 lutego 2019 r. w (...) nie spełnia wymogów nierozpoznawalności i anonimowości oskarżonych. Zgodnie z treścią art. 13 prawa prasowego nie wolno publikować w prasie danych osobowych i wizerunku osób, przeciwko którym toczy się postępowanie przygotowawcze lub sądowe, jak również danych osobowych i wizerunku świadków, pokrzywdzonych i poszkodowanych, chyba, że osoby te wyrażą na to zgodę.

Brak zgody na taką publikację, polegającą na umieszczeniu wizerunku osoby przeciwko której toczy się postępowanie karne tylko z zakrytymi oczami, należy uznać za bezprawne. Wyrazem świadomości pozwanego co do bezprawności naruszenia było nieznaczne zwiększenie czarnego obrazu zakrywającego oczy w przypadku publikacji dokonanej 23 maja 2018 r. Jednak mimo to, w ocenie powoda zdjęcie opublikowane 23 maja 2018 r. nadal umożliwia łatwą identyfikację powoda przez osoby, które go znają (poza członkami rodziny), mimo skierowanego dzień wcześniej do przedstawicieli powoda upomnienia na rozprawie w sprawie (...)

Publikacja wizerunku powoda po dokonanej anonimizacji powinna uniemożliwić indywidualizację i rozpoznanie cech fizycznych charakterystycznych dla danej osoby. Zastosowana przez pozwanego w artykule metoda w żadnym razie

nie wypełnia wymogów stawianych przez obowiązujące przepisy prawa. Poza wizerunkiem powoda zostały również w sposób rażąco zakaz publikacji danych osobowych oskarżonego. W opublikowanym artykule wskazano miejsce urodzenia i pochodzenia powoda, miejsca w którym spędził swoje dzieciństwo i młodość, wskazano ukończone przez niego uczelnie wyższe, przynależność do partii politycznych i znajomość z określonymi działaczami partii czy też zajmowane stanowiska i funkcje pełnione w stowarzyszeniu. Powyższe dane pozwalają bez trudu i w sposób nie budzący żadnych wątpliwości określić osobę oskarżonego w sprawie, tym bardziej w połączeniu z zamieszczonym zdjęciem.

Publikacja w przedmiotowych artykułach fotografii ukazującej powoda jako współoskarżonego, która w żaden sposób nie chroniła jego wizerunku spowodowała na negatywne podejście i odczuwalne uczucie niechęci w stosunku do jego osoby. Z racji wykonywanego zawodu i prowadzonej działalności przez powoda i jego rodzinę, cieszących się powszechnym zaufaniem i poważaniem w środowisku, doszło do spadku zaufania do jego osoby, podważenia jego wiarygodności oraz wpłynęło na negatywne postrzeganie członków jego rodziny w kontekście stawianych mu zarzutów. Publikacja materiału w jednej z bardziej poczytnych gazet w Polsce spowodowała identyfikację jego osoby, co było dla niego źródłem przykrości, stresu i rozżalenia, w szczególności iż wynikało z naruszenia przez przedstawicieli mediów zakazu ujawniania wizerunku oskarżonych, co wpływa na naruszenie zasady postępowania karnego dotyczącej domniemania niewinności.

Strona pozwana w odpowiedzi na pozew wniosła o oddalenie powództwa w całości orz zasądzenie na jej rzecz od powoda kosztów postępowania, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych.

W uzasadnieniu strona pozwana wskazała, że nie doszło do naruszenia wizerunku powoda, albowiem dokonała ona wystarczającej anonimizacji powoda. Zastosowany przez pozwaną czarny pasek zakrywa nie tylko oczy powoda ale także nos, brwi, kości policzkowe, prawe ucho, część czoła. W konsekwencji, należy uznać że publikacja fotografii powoda z przesłonięta czarnym prostokątem znaczną częścią twarzy wyklucza identyfikację powoda. Co więcej, znaczna część z przedmiotowego zdjęcia zajmuje sylwetka powoda, jednak nie można jej przypisać cech szczególnych, które pozwoliłyby na identyfikację powoda. Z treści protokołu rozprawy ((...)), nie wynika jaki artykuł został okazany na rozprawie. Mowa jedynie o artykule prasowym z Gazety (...) bez wyraźnego oznaczenia tytułu i daty publikacji. Strona pozwana wskazała również, iż nie doszło do naruszenie dóbr osobistych powoda w postaci dobrego imienia, albowiem podanie informacji prawdziwej w obronie interesu społecznego z zachowaniem wyważonych sformułowań nie narusza dóbr osobistych powoda. Publikacja strony pozwanej realizowała godny ochrony interes społeczny. Za nieuzasadnione należy przyjąć zarzuty dotyczące negatywnych konsekwencji publikacji strony pozwanej. Publikacja pozwanego była bowiem konsekwencją zarzutów stawianych powodowi. Ponadto powód powinien liczyć się z powszechnym zainteresowaniem opinii publicznej jako osoba zaliczająca się do grona osób publicznych. Ochrona czci jako dobra osobistego nie oznacza zakazu krytyki. Nikt nie może wymagać od innych wyłącznie afirmacji swojej osoby i postępowania. W szczególności osoby wykonujące zawód publicznego zaufania nie mogą, powołując się na ochronę czci jako dobra osobistego, żądać od innych milczenia i powstrzymania się od wyrażania krytycznych ocen. Zdaniem pozwanej nie doszło w przedmiotowej sprawie również do wyrządzenia powodowi krzywdy. Co więcej, zasądzenie zadośćuczynienia w oparciu o art. 448 k.c. nie może mieć miejsca w każdym przypadku dyskomfortu psychicznego. Nie można nadużywać instrumentów prawnych właściwych ochronie dóbr osobistych, gdyż prowadzi to do deprecjonowania samego przedmiotu ochrony.

Wyrokiem z 29 kwietnia 2021r Sąd Okręgowy w Krakowie orzekł, że:

I. nakazuje pozwanemu zaniechania naruszeń dóbr osobistych powoda w postaci naruszenia wizerunku, poprzez zakaz dalszej publikacji zdjęcia powoda w wersji zamieszczonej w papierowym wydaniu gazety (...) z dnia 1 lutego 2018r., wydrukowanym na stronie szóstej pod tytułem (...);

II. nakazuje pozwanemu zaniechania naruszeń dóbr osobistych powoda w postaci naruszenia wizerunku, poprzez zakaz dalszej publikacji zdjęcia powoda w wersji zamieszczonej w papierowym wydaniu gazety (...) z dnia 23 maja 2018 r., wydrukowanego na stronie (...) w artykule pod tytułem (...);

III. nakazuje pozwanemu zaniechania naruszeń dóbr osobistych powoda w postaci ochrony danych osobowych poprzez zakaz dalszej publikacji danych umożliwiających identyfikację osoby powoda;

IV. nakazuje pozwanemu przeproszenie powoda poprzez złożenie oświadczenia zarówno na stronie pierwszej codziennego wydania gazety papierowej (...) oraz Gazeta (...) jak i na stronie internetowej (...) (...), na numerycznie tej samej stronie (w tym samym miejscu) na której ukazały się inkryminowane artykuły:

(...) Grupa Sp. z o.o. przeprasza Pana S. P. za bezprawne naruszenie jego dóbr osobistych w postaci wizerunku, czci i dobrego imienia na skutek publikacji artykułów z dnia 1 lutego 2018 r. w (...) i z dnia 23 maja 2018 roku w (...) oraz w Internecie” czcionką o wielkości takiej jak w inkryminowanym artykule;

V. koszty procesu między stronami wzajemnie znosi.

Sąd ustalił następujący stan faktyczny.

Strona pozwana (...) sp. z o.o. z siedzibą w W. jest wydawcą dzienników regionalnych, do których należą m.in. (...) oraz(...)

Powód zawodowo zajmuje się zarządzaniem nieruchomościami. Powód był członkiem organu pomocniczego gminy w postaci rady dzielnicy w latach 1992 – 2002. Ponadto był również członkiem partii (...), jednak w 2011 roku zrezygnował z pełnienia funkcji i nie jest związany z żadną partią polityczną.

Na rozprawie w dniu 22 maja 2018r., toczącej się przed Sądem Okręgowym w Krakowie w sprawie o sygn. (...), w której powód uczestniczył w charakterze współoskarżonego Sąd podtrzymał wydane uprzednio postanowienie, w którym na zasadzie art. 357 § 1 k.p.k. zezwolił przedstawicielom mediów na utrwalanie obrazu i dokonanie rejestracji przebiegu rozprawy zgodnie z wymaganiami art. 13 prawa prasowego. Przedstawiciele mediów zostali pouczeni, iż rejestracja jest możliwa wyłącznie w sposób uniemożliwiający identyfikację wizerunku oskarżonych. Na rozprawie byli obecni dziennikarze zatrudnieni u strony pozwanej.

Wyrokiem z dnia 30 października 2019r. (sygn. (...)) Sąd uniewinnił powoda S. P. (1) oskarżonego o to, że działając wspólnie i w porozumieniu z Z. P., M. P. oraz M. C. w okresie od 12 listopada 2007 roku do 24 lutego 2016r. w K. usiłował doprowadzić w celu osiągnięcia korzyści majątkowej do niekorzystnego rozporządzenia mieniem znacznej wartości w postaci nieruchomości – kamienicy położonej w K. o wartości 2.795.500 zł oraz ruchomości w postaci obrazów, mebli i książek o wartości 83.340 zł na szkodę Gminy Miejskiej K. – spadkobiercą ustawowego po zmarłej K. M., poprzez złożenie zawiadomienia o sporządzeniu przez K. M. w dniu 1 czerwca 2017r. testamentu ustnego, w którym jej wyłącznym spadkobiercą miał być ustanowiony M. C., podczas gdy w rzeczywistości spadkodawczyni testamentu takiego nie sporządziła, a następnie wprowadzenie w tym zakresie w błąd Sądu Rejonowego dla K. Wydział I Cywilny w postępowaniu sygn. (...) oraz Sądu Okręgowego w K. Wydział II Cywilny Odwoławczy sygn. (...) w tym także zeznania na tę okoliczność nieprawdy w dniu 5 listopada 2014r. w K. w toku postępowania toczącym się przed Sądem Okręgowym w K. Wydział II Cywilny Odwoławczy sygn. (...) podczas składania zeznań w charakterze uczestnika, mających służyć za dowód w tym postępowaniu, po uprzednim pouczeniu o odpowiedzialności karnej grożącej za składania fałszywych zeznań, którego to celu nie osiągnął z uwagi na wydanie przez Sąd Rejonowy dla K. Wydział I Cywilny postanowienia o stwierdzeniu nabycia spadku po K. M. w całości przez Gminę Miejską K. oraz oddalenie apelacji przez Sąd Okręgowy w K. Wydział II Cywilny Odwoławczy tj. o przestępstwo z art. 13 § 1 k.k. w zw. z art. 286 § 1 k.k. w zw. z art. 294 § 1 k.k. i art. 233 § 1 k.k. w zw. z art. 11 § 2 k.k.

Wyrokiem z dnia 12 listopada 2020r. Sąd Apelacyjny w K. II Wydział Karny na skutek apelacji prokuratora i pełnomocnika oskarżyciela posiłkowego utrzymał w mocy zaskarżony wyrok (sygn. (...)).

W dniu 1 lutego 2018r. w wydaniu (...) zamieszczono artykuł autorstwa A. D. pt.(...), którego treść została opatrzona zdjęciem z rozprawy, przedstawiającym również wizerunek powoda. Autorami zdjęć byli A. K. i A. D.. Na wizerunkach powoda oraz innych współoskarżonych w sprawie pozwany umieścił czarne paski przysłaniające oczy.

W dniu 23 maja 2018r. w wydaniu gazety (...) dodatek (...) zamieszczony został artykuł autorstwa B. D. oraz M. B. pt. (...), którego treść została opatrzona zdjęciem z rozprawy przedstawiającym również wizerunek powoda z czarnym paskiem przysłaniającym oczy.

Pismem z dnia 30 maja 2018r. powód wezwał stronę pozwaną do zaniechania naruszenia dóbr osobistych, przeproszenia powoda oraz zapłaty zadośćuczynienia w wysokości 50.000 zł. W ww. piśmie powód wskazał, iż treść wskazanego materiału prasowego narusza jego dobre imię, albowiem bezpodstawnie sugerują, jakoby chęć wyłudzenia kamienicy przez powoda była okolicznością bezsporną i wykazaną. Natomiast zgodnie z zasadą domniemania niewinności każdego uważa się za niewinnego dopóki jego wina nie zostanie stwierdzona prawomocnym wyrokiem Sądu. Ponadto w artykułach prasowym doszło do bezprawnego ujawnienia wizerunku powoda.

Opublikowane przez stronę pozwaną artykuły pozwoliły na identyfikację powoda. W konsekwencji w otoczeniu powoda szeroko znana jest informacja o toczącym się przeciwko niemu postępowaniu karnym, od którego czynu został uniewinniony prawomocnym wyrokiem Sądu. Ww. publikacje negatywnie wpływają na relacje towarzyskie powoda, albowiem znajomi i sąsiedzi zaczęli go unikać.

Istotne dla sprawy fakty Sąd ustalił w oparciu o dokumenty przedłożone do akt sprawy, których autentyczność i wiarygodność nie budziła wątpliwości Sądu i nie była kwestionowana przez strony.

Sąd dał wiarę zeznaniom świadka M. P. które były spontaniczne, szczerze i odnosiły się do zdarzeń, w których świadek brała udział bezpośrednio.

Sąd dał wiarę również zeznaniom S. P. (2) oraz powoda. Sąd nie znalazł podstaw, aby kwestionować wiarygodność relacji świadka oraz powoda, gdyż były one spójne, i zgodne z zasadami doświadczenia życiowego.

Sąd przyznał wiarę także zeznaniom B. D., M. B., A. D., którzy w sposób wiarygodny przedstawili okoliczności powstania artykułu dot. powoda.

Sąd przeprowadził następujące rozważania prawne:

Powództwo częściowo zasługiwało na uwzględnienie.

Zgodnie z treścią art 24 §1 k.c. ten, czyje dobro osobiste zostaje zagrożone cudzym działaniem, może żądać zaniechania tego działania, chyba że nie jest ono bezprawne. W razie dokonanego naruszenia może on także żądać, ażeby osoba, która dopuściła się naruszenia, dopełniła czynności potrzebnych do usunięcia jego skutków, w szczególności ażeby złożyła oświadczenie odpowiedniej treści i w odpowiedniej formie. Na zasadach przewidzianych w kodeksie może on również żądać zadośćuczynienia pieniężnego lub zapłaty odpowiedniej sumy pieniężnej na wskazany cel społeczny. Paragraf 2 zacytowanego przepisu odsyła do uregulowań zawartych w przepisach kodeksu cywilnego a mianowicie art 415 k.c. oraz art. 448 k.c. Zgodnie zaś z jego brzemieniem w razie naruszenia dobra osobistego sąd może przyznać temu czyje dobro osobiste zostało naruszone, odpowiednią sumę zadośćuczynienia pieniężnego za doznaną krzywdę lub na jego żądanie zasądzić odpowiednią sumę pieniężną na wskazany przez niego cel społeczny, niezależnie od innych środków potrzebnych do usunięcia skutków naruszenia. W myśl art. 23 k.c. dobra osobiste człowieka, jak w szczególności zdrowie, wolność, cześć, swoboda sumienia, nazwisko lub pseudonim, wizerunek, tajemnica korespondencji, nietykalność mieszkania, twórczość naukowa, artystyczna, wynalazcza i racjonalizatorska pozostają pod ochroną prawa cywilnego niezależnie od ochrony przewidzianej w innych przepisach. Dobra osobiste to szczególnego rodzaju wartości o charakterze niemajątkowym ściśle związane z osobą ludzką, określające jej byt, pozycję społeczną i determinujące jej odrębność fizyczną i psychiczną, które jednocześnie są powszechnie akceptowane w społeczeństwie i przez dany system prawny. Jednym z dóbr osobistych podlegających ochronie jest wizerunek, wymieniony wprost w treści art. 23 k.c. Zadośćuczynienie jest szczególną formą naprawienia niemajątkowej szkody na osobie (krzywdy) stanowiącej rodzaj rekompensaty pieniężnej za doznane przez osobę pokrzywdzoną czynem niedozwolonym cierpienia fizyczne lub psychiczne i powinno ułatwić przezwycięzenie przez nią ujemnych przeżyć psychicznych. Pomimo tego, że przepisy prawa nie określają szczegółowo kryteriów jakimi należy

kierować się przy ustalaniu wysokości należnego świadczenia z tytułu zadośćuczynienia, to jednak w dotychczasowym orzecznictwie Sądu Najwyższego, jak i doktrynie prawa zostały wypracowane pomocne wskazówki pozwalające na dokonanie odpowiednich ustaleń. Biorąc pod uwagę niewymierny charakter szkody niemajątkowej, zadośćuczynienie stanowi swoiste wynagrodzenie osobie poszkodowanej przeżytych cierpień psychicznych i fizycznych, przy czym wysokość takiego świadczenia powinna stanowić ekonomicznie odczuwalną wartość jednakże nie nadmierną w stosunku do rozmiaru doznanej krzywdy (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 9 lutego 2000 r., III CKN 582/98) W przypadku wyrządzenia krzywdy wskutek naruszenia dóbr osobistych wysokość odpowiedniej sumy tytułem zadośćuczynienia powinna być ustalona przy uwzględnieniu rodzaju dobra, które zostało naruszone oraz charakteru, stopnia nasilenia i czasu trwania doznawania, przez osobę, której dobro zostało naruszone, ujemnych przeżyć psychicznych spowodowanych naruszeniem. Istotne znaczenie ma również stopień winy osoby naruszającej dobra osobiste oraz cel, który zamierzała osiągnąć podejmując działania wyrządzające krzywdę (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 11 kwietnia 2006 r. I CSK 159/05).

W niniejszej sprawie powód wiązał swoje roszczenie z tytułu zadośćuczynienia z publikacją prasową autorstwa strony pozwanej opatrzoną zdjęciem, które przedstawiało m.in. jego osobę. Wprawdzie pozwany przysłonił oczy powoda czarnym paskiem, niemniej jednak powstał między stronami spór co do kwestii, czy zastosowanie takiej metody anonimizacji wizerunku stanowi dostateczną ochronę powyższego dobra osobistego powoda. W pierwszej kolejności należy mieć na względzie okoliczność, że proces karny, w którym powód był współoskarżonym dotyczył zarzutów usiłowania doprowadzenia w celu osiągnięcia korzyści majątkowych do niekorzystnego rozporządzenia mieniem znacznej wartości w postaci nieruchomości – kamienicy położonej w K. o wartości 2.795.500 zł - przez co wzbudzał uzasadnione i znaczne zainteresowanie społeczeństwa. Nie dziwi zatem zainteresowanie medialne sprawą i obecność przedstawicieli mediów na rozprawie przed Sądem Okręgowym w K.. Charakter tej sprawy karnej skutkowałą wydaniem przez Sąd Okręgowy w K. postanowienia, zgodnie z którym, na podstawie art. 357§1 k.p.k. zezwolił przedstawicielom mediów na dokonywanie za pomocą obrazu rejestracji przebiegu rozprawy, bez ujawniania wizerunków oskarżonych. Tym samym została utrzymana generalna zasada ochrony wizerunku powoda, będącego oskarżonym. Dlatego też strona pozwana publikując artykuł relacjonujący charakter sprawy wraz ze zdjęciem osoby powoda powinien przedsięwziąć niezbędne środki gwarantujące dostateczną ochronę wizerunku powoda.

Zgromadzony w sprawie materiał dowodowy wskazuje na to, że metoda anonimizacji wizerunku powoda zastosowana przez pozwanego w przedmiotowej publikacji polegająca na przysłonięciu na fotografii niewielkim czarnym paskiem oczu była niewystarczająca w zakresie zakazu ujawniania wizerunku oskarżonych. Anonimizacja wizerunku w publikacjach prasowych oraz internetowych występuje najczęściej w dwóch formach tj. poprzez cyfrowe zaciernie rysów twarzy lub charakterystycznych cech postaci, albo poprzez nakładanie czarnych pasków na górną część twarzy. Zatem anonimizacja wizerunku zmierzająca do ochrony tego dobra osobistego człowieka powinna przysłaniać indywidualne cechy określonej osoby w taki sposób, aby uniemożliwić jej identyfikację na podstawie opublikowanej fotografii. Zastosowana przez stronę pozwaną metoda anonimizacji wizerunku powoda poprzez przysłonięcie oczu oskarżonego niewielkim czarnym paskiem pozwala zobaczyć cechy indywidualne jego osoby takie, jak: owłosienie, wysokość czoła, kształt nosa, kształt kości policzkowych, kształt i wielkość ust, kształt podbródka, długość szyi, co umożliwia jego rozpoznanie w większym gronie. Tym samym pozwany nie wykonał w skuteczny sposób nakazu sądu dotyczącego nieujawniania wizerunku powoda. Wobec powyższego jego przez Sąd a tym samym rodziło odpowiedzialność pozwanego na zasadzie art 24§1kc. Innymi słowy działanie pozwanego mogło bowiem ograniczyć się jedynie do sporządzenia samego tekstu z relacji rozprawy z pominięciem zamieszczonego zdjęcia.

W niniejszej sprawie nie można również uznać zarzutu strony pozwanej, iż powód powinien był się liczyć z powszechnym zainteresowaniem opinii publicznej jego osoby z uwagi na jego działalność polityczną. W ocenie Sądu nie można powoda zaliczyć do osób publicznych powód był członkiem organu pomocniczego gminy w postaci rady dzielnicy w latach 1992 – 2002. Ponadto był również członkiem partii (...), jednak w 2011 roku zrezygnował z pełnienia funkcji i nie jest związany z żadną partią polityczną.

W konsekwencji, Sąd uznał zatem, że pozwany naruszył dobro osobiste powoda w postaci jego wizerunku. Stąd też Sąd nakazał stronie pozwanej nakazanie zaprzestania dalszych naruszeń oraz przeproszenia powoda uznając, że usunie to skutki naruszenia, o czym orzeczono w pkt. I – IV wyroku.

W pkt. V Sąd zniósł wzajemne koszty procesu w związku z faktem, iż żądania powoda zostały uwzględnione jedynie w części na zasadzie art. 100 k.p.c.

Zażalenie na orzeczenie o kosztach procesu zawarte w tym wyroku złożył powód, zarzucając obrazę przepisów postępowania mającą wpływ na treść orzeczenia, to jest art. 100 k.p.c. w zw z § 8 pkt 2 i § 15 pkt 3 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22.10.2015 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie (Dz.U. z 2015 r. poz. 1800) polegającą na jego błędnym zastosowaniu w sytuacji, gdy powód odnośnie roszczenia nie majątkowego uzyskał wyrok uwzględniający w całości żądanie pozwu, a równocześnie uwzględniając nakład pracy, stopień skomplikowania sprawy, charakter naruszenia, które są oczywiste brak było podstaw do nieuznania wniosku powoda o uwzględnienie tej okoliczności w wyrzeczeniu ustalającym koszty zastępstwa procesowego i zasądzenia zwrotu kosztów zastępstwa w kwocie 2.656,80 złotych jak równowartości opłaty skarbowej w kwocie 17 zł oraz

- obrazę przepisów postępowania mającą wpływ na treść orzeczenia, to jest art. 98 § 1 k.p.c. polegającą na jego błędnym niezastosowaniu w sytuacji, gdy powód odnośnie roszczenia nie majątkowego uzyskał wyrok uwzględniający w całości żądanie pozwu, zatem brak było podstaw do odmowy zasądzenia kosztów opłaty od pozwu w kwocie 600 złotych.

Wniósł o zmianę zaskarżonego postanowienia poprzez zobowiązanie pozwanego do zapłaty na rzecz powoda S. P. (1) kwoty 3.273,80 zł tytułem kosztów procesu za równoczesnym zasądzeniem na rzecz powoda kosztów kosztów postępowania zażaleniowego, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych.

Nadto wyrokiem uzupełniającym z 23 listopada 2021r oddalił powództwo w pozostałym zakresie, czyli co do żądania zasądzenia od strony pozwanej na rzecz powoda zadośćuczynienia w kwocie 50.000 zł.

Powielając ustalenia faktyczne stanowiące podstawę wydania wyroku z 29 kwietnia 2021r Sąd Okręgowy w Krakowie zważył, co następuje:

W związku z naruszeniem dobra osobistego Sąd może, na podstawie art. 448 k.c., zasądzić na rzecz powoda roszczenie pieniężne z tytułu zadośćuczynienia W niniejszej sprawie Sąd jednak doszedł do przekonania, iż roszczenie powoda o zasądzenie kwoty zadośćuczynienia jest niezasadne. Zasądzenie zadośćuczynienia w oparciu o art. 448 k.c. nie może mieć miejsca w każdym przypadku dyskomfortu psychicznego. Podkreślił, iż nie można nadużywać instrumentów prawnych właściwych ochronie dóbr osobistych, gdyż prowadzi to do deprecjonowania samego przedmiotu ochrony. W orzecznictwie ugruntowany jest podgląd zgodnym z którym sąd nie ma obowiązku zasądzenia zadośćuczynienia w każdym przypadku naruszenia dóbr osobistych (wyrok SN z dnia 19 kwietnia 2006r, II PK 245/05). Podstawowym kryterium decydującym o możliwości zasądzenia zadośćuczynienia powinien być m.in. stopień winy naruszcyciela, rodzaj naruszonego dobra oraz poczucie pokrzywdzenia poszkodowanego. Decyzja o zasądzeniu zadośćuczynienia winna być poprzedzona także zbadaniem nasilenia złej woli (wyrok SA w Warszawie z dnia 04.02.2011r., VI ACa 1052/10). Zasądzenie w niniejszej sprawie zadośćuczynienia byłoby nieadekwatne do rodzaju naruszonych dóbr i rozmiaru doznanej krzywdy przez powoda, a także intensywności naruszenia oraz stopnia winy pozwanej, w konsekwencji Sąd oddalił roszczenie powoda w przedmiocie zasądzenia zadośćuczynienia za naruszenie dóbr osobistych. Pozwana naruszyła dobra osobiste powoda co skutkowało wydaniem wyroku z dnia 29 kwietnia 2021 r., jednakże stopień winy naruszcyciela zdecydowanie nie był tak wielki jak wskazywał powód. Naruszenie dóbr osobistych powoda odbyło się niejako przy okazji relacjonowania procesu sądowego i nie taki był cel przedmiotowych publikacji.

Na względzie należy mieć uchwałę Sądu Najwyższego z dnia 18 lutego 2005 r., sygn. akt III CZP 53/2004 (Lex Polonica nr 374065, Biuletyn Sądu Najwyższego 2005/2, OSNC 2005/7-8 poz. 114, OSP 2005/12 poz. 144, Prokuratura i Prawo - dodatek 2005/7-8 poz. 47), w której uzasadnieniu Sąd stwierdził, że działanie dziennikarza w obronie społecznie uzasadnionego interesu spełniającego wymagania szczególnej staranności i rzetelności, nie może być uznane

za bezprawne. (...) Przedstawione stanowisko dotyczy działania polegającego na opublikowaniu materiału prasowego, które - w związku ze spełnieniem określonych przesłanek - nie zostanie zakwalifikowane jako bezprawne naruszenie dóbr osobistych. Publikacja była przejawem urzeczywistnienia prawa obywateli do ich rzetelnego informowania, jawności życia publicznego oraz kontroli i krytyki społecznej, co jest zadaniem prasy, zgodnie z art. 1 ustawy Prawo Prasowe. Innymi słowy, celem publikacji nie było szykanowanie osoby powoda, ale pokazanie społeczeństwu, że jest problem w społeczeństwie dotyczący istotnych kwestii. Jak podkreślono powyżej do naruszenia dóbr powoda doszło i w tej części powód uzyskał ochronę prawną, jednakże Sąd musi oddzielić rzeczywiste skutki naruszenia od tych, na które wskazywał powód.

Nadto, zdaniem Sądu, powód nie wykazał rozmiaru krzywdy w zakresie opisanym w pozwie.

Zadośćuczynienie za doznaną krzywdę ma pełnić przede wszystkim funkcję kompensacyjną. Jego celem ma być zatarcie lub co najmniej złagodzenie negatywnych następstw naruszenia dóbr osobistych. W orzecznictwie przyjmuje się, że przyznanie zadośćuczynienia winno zależeć przede wszystkim od wielkości doznanej krzywdy. Dla jej sprecyzowania i przyjęcia „odpowiedniej” sumy zadośćuczynienia uwzględnić należy takie okoliczności, jak: rodzaj naruszonego dobra, rozmiar doznanej krzywdy i intensywność naruszenia (oceniane obiektywnie), stopień negatywnych konsekwencji dla pokrzywdzonego wynikających z dokonanego naruszenia dobra osobistego, nieodwracalność skutków naruszenia, stopień winy sprawcy, a także sytuację majątkową i osobistą zobowiązanego (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 16 kwietnia 2002 r., sygn. akt V CKN 1010/00, OSNC 2003, nr 4, poz. 56; wyrok Sądu Apelacyjnego w Warszawie z dnia 22 lutego 2004 r., sygn. akt II ACa 641/03, Wokanda 2004, nr 9, s. 44; wyrok Sądu Najwyższego z dnia 19 kwietnia 2006 r., sygn. akt II PK 245/05, OSNP 2007, nr 7-8, poz. 101; wyrok Sądu Apelacyjnego we Wrocławiu z dnia 24 lipca 2008 r., sygn. akt I ACa 1150/06, OSAW 2008, nr 4, poz. 110).

Powód nie wykazał, aby z tytułu ukazania się spornych publikacji ktokolwiek utracił o nim dobre zdanie. W tym stanie rzeczy Sąd uznał, iż adekwatnym sposobem zniwelowania naruszeń będą przeprosiny oraz zakaz dalszych naruszeń do czego zobowiązano pozwaną wyrokiem z dnia 29 kwietnia 2021 r. zaś w dalszym zakresie powództwo należało oddalić.

Apelację od tego wyroku – w zakresie zadośćuczynienia odnośnie kwoty 10.000 zł - wniósł powód, zarzucając:

1/ naruszenie przepisów postępowania, które polegało na tym, że Sąd w sposób dowolny ustalił, że pozwany naruszył dobra osobiste powoda w stopniu nieznacznym, naruszenie nie było jakoby tak wielkie jak wskazywał powód, naruszenie dóbr osobistych powoda odbyło się niejako przy okazji relacjonowania procesu sądowego i nie taki był cel przedmiotowych publikacji, zatem zadośćuczynienie się nie należy, podczas gdy w efekcie naruszenia powód został pomówiony przez sąsiadów z kamienicy i klientów o to że brał udział w przejmowaniu kamienic, powód został poddany ostracyzmowi sąsiedzkiemu, a także utracił klienta swojej działalności gospodarczej jako zarządca nieruchomości, ewentualnie w przypadku niestwierdzenia powyższego naruszenia, podnoszę zarzut:

2/ obrazy przepisów prawa materialnego mających wpływ na rozstrzygnięcie postępowania, to jest art. 448 k.c. w zw. z art. 24 § 1 k.c. przez ich niezastosowanie i w konsekwencji nieprzyznanie powodowi zadośćuczynienia za naruszenie dóbr osobistych dokonane przez stronę pozwaną.

Wniósł o zmianę zaskarżonego wyroku poprzez zasądzenie od pozwanego na rzecz powoda zadośćuczynienia za doznaną krzywdę w wysokości 10.000 zł z odsetkami od dnia 22 czerwca 2018 roku oraz zasądzenie kosztów postępowania za I i II instancję według regulacji ustawowej i spisu kosztów przedłożonych przez powoda.

Sąd Apelacyjny zważył co następuje:

Apelacja i zażalenie są uzasadnione.

Sąd Okręgowy co do zasady poczynił prawidłowe ustalenia faktyczne, które Sąd Apelacyjny przyjął za swoje niemniej wymagają one uzupełnienia. Trafnie też zastosował przepisy prawa procesowego i materialnego za wyjątkiem przepisów odnoszących się do kwestii zadośćuczynienia.

Na wstępie wskazać należy, że sąd drugiej instancji rozpoznaje sprawę w granicach apelacji (art. 378 §1 k.p.c.) na podstawie materiału zebranego w postępowaniu w pierwszej instancji oraz w postępowaniu apelacyjnym (art.382 k.p.c.) z tym zastrzeżeniem, że przed sądem pierwszej instancji powinny być przedstawione wyczerpująco kwestie sporne, zgłoszone fakty i dowody, a prezentacja materiału dowodowego przed sądem drugiej instancji ma miejsce wyjątkowo (art. 381 kpc). Stosując zasady tzw. apelacji pełnej należy stwierdzić, że obowiązkiem sądu drugiej instancji nie jest rozpoznanie samej apelacji lecz ponowne merytoryczne rozpoznanie sprawy w granicach zaskarżenia.

Zgodnie z uchwałą składu 7 sędziów (III CZP 49/07, OSNC 2008, nr 6, poz.55), której nadano moc zasady prawnej, sąd drugiej instancji rozpoznający sprawę na skutek apelacji nie jest związany przedstawionymi w niej zarzutami dotyczącymi naruszenia prawa materialnego, wiążą go natomiast zarzuty dotyczące naruszenia prawa procesowego. Innymi słowy, jeśli apelujący zarzutów tego rodzaju nie zgłosi, zagadnienie naruszenia przepisów procesowych pozostawać musi poza sferą zainteresowania Sądu (za wyjątkiem tych przepisów, które przełożyć się mogą na stwierdzenie nieważności postępowania, co w niniejszej sprawie nie miało miejsca).

Biorąc pod uwagę materiał dowodowy zebrany w niniejszej sprawie Sąd uznał, że uzasadnione są zarzuty odnoszące się do ustaleń faktycznych w kierunku wskazującym na zakres i skutki naruszenia dóbr osobistych powoda.

Sąd Apelacyjny dał wiarę świadkowi M. P. (zeznania na rozprawie 9 maja 2019r- 00:05:05- 00:36:00) oraz zeznaniom powoda (zeznania na rozprawie 8 października 2020r 00:24:24- 00:01:15:08), iż na skutek opublikowania artykułu będącego przedmiotem niniejszego postępowania informacja o zarzutach stawianych przeciwko powodowi w postępowaniu karnym (w interpretacji pracowników strony pozwanej) miała silny odzew w jego otoczeniu. Znajomi i sąsiedzi powoda zaczęli go unikać, wręcz przestali się odzywać do powoda i odpowiadać na zwroty grzecznościowe. Na zebraniu Wspólnoty Mieszkaniowej powód usłyszał, że (...). Powód przeszedł załamanie nerwowe. Spotkał się też z ostracyzmem klientów i utracił kontrakty zawodowe jako zarządca nieruchomości.

Z kolei z treści przedmiotowych publikacji wynikało, że powód miał przejmować mieszkania od osób starszych i schorowanych, niewłaściwie rozliczał remonty i koszty co nie było prawdą.

W sprawie została dowiedziona niestaranność dziennikarzy w zbieraniu i wykorzystaniu materiałów prasowych w kontekście art. 12 Prawa prasowego.

W świetle całości stanu faktycznego nie sposób przyjąć, aby strona powodowa przez rażące sugerowanie winy powoda w popełnieniu przestępstwa, tylko w stopniu nieznacznym, naruszyła jego dobra osobiste; że naruszenie to odbyło się tylko przy okazji relacjonowania procesu sądowego. Powód niewątpliwie został skrzywdzony przez praktyczne przesądzenie o popełnieniu przez niego przestępstwa w treści artykułu zamieszczonego w wydawnictwie strony pozwanej, czy wręcz sugerowanie nielegalnego przejmowania kamienic.

W ocenie Sądu Apelacyjnego – w składzie rozpoznającym niniejszą sprawę – przeproszenie po kilku latach, nie skompensuje doznanej krzywdy powodowi. Z tych względów Sąd uznał, że żądanie powoda o zapłatę zadośćuczynienia w wymiarze ograniczonym w apelacji jest uzasadnione. Kwota 10.000 zł jest adekwatna do całości krzywdy doznanej przez powoda w wyniku naruszenia jego dóbr osobistych przez pozwanego.

Zgodnie z art. 47 Konstytucji RP każdy ma prawo do ochrony prawnej życia prywatnego, rodzinnego, czci i dobrego imienia oraz do decydowania o swoim życiu osobistym. Konstytucyjnie zagwarantowane prawo do prywatności znajduje uszczegółowienie i dookreślenie w tekstach ustaw, w tym również w zakresie poszanowania tego prawa w prasie, w ustawie z 26 stycznia 1984 r. prawo prasowe (Dz. U. z dnia 7 lutego 1984 r.).

Zgodnie z art. 23 i 24 § 1 i 448 k.c. dobra osobiste człowieka, jak w szczególności zdrowie, wolność, cześć, swoboda sumienia, nazwisko lub pseudonim, wizerunek, tajemnica korespondencji, nietykalność mieszkania, twórczość naukowa, artystyczna, wynalazcza i racjonalizatorska, pozostają pod ochroną prawa cywilnego niezależnie od ochrony przewidzianej w innych przepisach. Ten, czyje dobro osobiste zostaje zagrożone cudzym działaniem, może żądać zaniechania tego działania, chyba że nie jest ono bezprawne. W razie dokonanego naruszenia może on także żądać, ażeby osoba, która dopuściła się naruszenia, dopełniła czynności potrzebnych do usunięcia jego skutków, w szczególności ażeby złożyła oświadczenie odpowiedniej treści i w odpowiedniej formie. Na zasadach przewidzianych w kodeksie może on również żądać zadośćuczynienia pieniężnego lub zapłaty odpowiedniej sumy pieniężnej na wskazany cel społeczny. W razie naruszenia dobra osobistego sąd może przyznać temu, czyje dobro osobiste zostało naruszone, odpowiednią sumę tytułem zadośćuczynienia pieniężnego za doznaną krzywdę lub na jego żądanie zasądzić odpowiednią sumę pieniężną na wskazany przez niego cel społeczny, niezależnie od innych środków potrzebnych do usunięcia skutków naruszenia. Z treści pozwu wynika, że powodowi chodzi o utratę dobrej opinii i negatywne skutki w sferze zawodowej i prywatnej, czyli utratę czci i dobrego imienia. Stosownie do przytoczonych przepisów doszło do naruszenia prawnie chronionych dóbr osobistych powoda, takich jak cześć i dobre imię, skoro dobra te pozostają pod ochroną. Przy ocenie czy doszło do ich naruszenia decydujące znaczenie ma stwierdzenie, jaką reakcję wywołuje w stosunkach zewnętrznych to naruszenie. W tym znaczeniu negatywna i krytyczna wypowiedź, zawierająca twierdzenia co do faktów lub ocenę i przedstawiająca domagającego się ochrony w negatywnym świetle, wkracza w prawnie chronioną sferę dóbr osobistych tej osoby.

W świetle przedstawionych argumentów, zarówno nakazanie przeproszenia powoda, jak i zasądzenie kwoty 10.000 zł tytułem zadośćuczynienia jest adekwatnym dopełnieniem czynności potrzebnych do usunięcia skutków naruszenia dobra osobistego powódki.

Uzasadnione jest także zażalenie powoda na koszty procesu zawarte w zaskarżonym wyroku. Istota sporu sprowadzała się do przesądzenia zasadności roszczenia o ochronę dóbr osobistych w zakresie usunięcia jego skutków. Roszczenie o zapłatę zadośćuczynienia ma pochodne znaczenie. Dlatego uwzględnienie powództwa w zakresie żądania przywrócenia skutków naruszenia dóbr, powinno co do zasady prowadzić do uznania powoda za wygrywającego sprawę. Oddalenie żądania zasądzenia zadośćuczynienia w przeważającej części zachowuje znaczenie, ale nie powinno przeważać wygrania sprawy w zakresie udzielonej ochrony dobra osobistego. Z tych względów Sąd uznał, że koszty procesu za pierwszą instancję należy rozliczyć odrębnie co do roszczenia niemajątkowego i majątkowego.

Nie budzą wątpliwości wydatki powoda związane z wynagrodzeniem pełnomocnika z wyboru przedstawione w spisie kosztów za pierwszą instancję. Zastosowanie potrójnej minimalnej stawki wynagrodzenia znajduje uzasadnienie w stopniu skomplikowania niniejszej sprawy tak pod względem faktycznym jak i prawnym, długotrwałością postępowania oraz w nakładzie pracy pełnomocnika (m. in. cztery rozprawy).

Zgodnie z § 16 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015r. w sprawie opłat za czynności adwokackie (Dz.U. 2015r, poz. 1800 ze zm.) wniosek o zasądzenie kosztów zastępstwa prawnego i kosztów adwokackich może zawierać oświadczenie o wysokości kosztów obciążających stronę z tytułu wynagrodzenia adwokata (spis kosztów). W braku takiego oświadczenia opłatę ustala się w wysokości odpowiadającej stawce minimalnej, chyba, że okoliczności określone w § 15 tego rozporządzenia ust. 3 (punkty 1-4) tego rozporządzenia przemawiają za innym jej ustaleniem (bez wniosku strony).

Z kolei w zakresie roszczenia majątkowego Sąd uznał, że na podstawie art. 100 k.p.c. zachodzą podstawy do nie obciążania powoda kosztami procesu, gdyż żądanie powoda zostało w części uwzględnione, a wynik postępowania w niniejszej sprawie w znacznym stopniu zależał od uznania sądu.

Natomiast o kosztach postępowania apelacyjnego i zażaleniowego orzeczono na podstawie art. 98 § 1 k.p.c. w zw. z art. 391 § 1 k.p.c., a więc zgodnie z zasadą odpowiedzialności za wynik procesu. Na poniesione przez powoda koszty zastępstwa procesowego ustalone na podstawie § 2 pkt 3 i 5 oraz § 11 ust. 1 i 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015r. w sprawie opłat za czynności w stawce minimalnej, gdyż spis kosztów (mimo złożonej w

apelacji deklaracji) nie został dołączony, a postępowanie drugoinstancyjne miało już standardowy charakter. Nadto Sąd dodał uiszczone opłaty sądowe od zażalenia i apelacji ($500+40+2700+450 = 3690$ zł).